

TEMİZLİK VE GÜVENLİK SEKTÖRÜ

Ahmet YETİM

Ülkemizde tarıma dayalı üretim tarzından ticarete dayalı üretim tarzına geçiş, sayıları hızla artan fabrikalar, iş ve alışveriş merkezleri, oteller, hastaneler temizlik sektörünün gelişimine ivme vermektedir.

Ülkemizde sektörün yaklaşık 40 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır.

Faaliyetlerine bir kova bir su ile başlayan firmalar bugün ileri teknoloji makine parkı ile faaliyetlerine devam etmekte ve toplamda yüz milyonlarca dolarlık cirolara ulaşmış durumdadır.

Bugün sektörün 350 bin kişilik istihdam alanı yarattığı, ortalama dört kişi baz alınarak aileleriyle birlikte bu sayının 1.5 milyon kişiye ulaştığı söylenebilir.

Temizlik işletmeleri, genellikle vasıfsız iş gücünü milyarlarca lira harcayarak, meslek kazandırma kurslarına göndererek, işsizliğe çözüm üretme yanı sıra ülke ekonomisine ciro ve istihdam katkısı sağlamakta, yabancı firmaların bu alanda ülkemizde faaliyet gösterme iştahını kabartmaktadırlar.

Bugün 2000 civarındaki temizlik işletmelerinin; İstanbul (500), Ankara (345), İzmir (300) başta olmak üzere yaklaşık % 57-58'inin üç büyük ilde yoğunlaştığı görülmektedir.

Yoğunlaşma nedeni, bu şehirlerin kentleşme ve sanayileşme düzeyi ile orantılıdır.

Sektörün daha hızlı gelişmesi ise, bu alanda çalışan nitelikli personel sayısındaki artışın yanında, hizmetlerin standart hale gelmesiyle mümkün olacaktır.

Kaldı ki temizlik firmaları, her geçen gün müşteri taleplerini daha fazla dikkate almakta, bu doğrultuda kurumsallaşmaya, markalaşmaya, yeni teknolojilere, eğitime ve özellikle insana yatırım yapmaktadırlar.

Tüm bunlara rağmen bugün sektörün en önemli sorunu, çalışanların yarıya yakınının eğitiminin ilköğretim düzeyinde olmasıdır.

Bu durum, temizlik hizmetleri sektörünün eğitilmiş işgücü ihtiyacının önemli düzeyde olduğunu da göstermektedir.

Sektörde genellikle genç elemanlar çalışmakta, bu elemanlara düşük ücret ödenmesi nedeniyle de hizmet kalitesi düşmektedir.

Sektörün gelişimine kesintisiz devam edebilmesi ve yapılan işin meslek olarak benimsenmesi için öncelikle bir mesleki standardı oluşturulması gerekmektedir.

Sektörün daha üst kurumlarda temsil edilmesi için bu kurumların organlarında yer verilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Odalar Birliği'nde "Temizlik Meclisi" benzeri bir oluşum gündeme getirilmelidir.

Sektörün yurtdışındaki teknolojik gelişmeleri takip edebilmesi için sektörde faaliyet gösteren firmaların yurt dışı fuarlara katılımı teşvik edilmeli, firmaların katılım masraflarının bir kısmı bağlı buldukları mesleki kurum-kuruluşlarca karşılanmalıdır.

Sektörde görece daha nitelikli istihdam yaratabilmek için part-time istihdama olanak verecek yasa değişikliği yapılmalıdır. Bu amaçla part-time personel yasası çıkarılmalıdır.

Ayrıca sınav ve belgelendirme sistemi oluşturularak personelin niteliğinin yükseltilmesi sağlanmalıdır.

Çünkü Avrupa ve yerli firmaların temizlik sektöründeki farkı, işleyiş mekanizmaları ve yasal altyapı zemininin yeterli olup olmamasından kaynaklanıyor.

İç pazarın belirli bir doygunluğa ulaştığı dikkate alınır, yerli firmaların Ortadoğu ve Rusya gibi henüz regüle olmamış ve doygunluğa ulaşmamış pazarlara açılmalarının sektördeki gelişimin devamı açısından önemli bir itici güç olacağı görülüyor.

Sektör gelişime ve yeniliğe açık olmasıyla birlikte geleceği olan firmaların; markalaşabilen, nitelikli eleman çalıştıran, sermaye yapısını büyüten, birleşme ve şirket evliliği yapabilen ve yurt dışından yabancı ortak bulabilen firmalar olacağı belirtilebilir.

Güvenlik Hizmetleri

Genel bir perspektifle değerlendirildiğinde; Türkiye güvenlik sektörünün dünya pazarlarına kıyasla, hizmete ilişkin alanlarda ve ekonomik büyüklük olarak henüz gelişme evresinde olduğu görülmektedir.

Güvenlik sektörünün dünyadaki pazar büyüklüğü 250 trilyon TL olarak ifade ediliyor. Aynı rakamın Türkiye karşılığı ise 5 trilyon TL.

220 bin kişi ile güvenlik sektöründeki istihdam açısından Avrupa lideri İngiltere'den sonra, 171 bin kişi ile ikinci sıradaki Türkiye'nin 2011 yılında 10 bin kişiyi daha istihdam edeceği öngörülmüyor.

Türkiye çapında özel güvenlik izni alan yer sayısı 2008 sonu rakamlarına göre 34.268'dir.

Özel güvenlik şirketlerinde çalışmak üzere kimlik alan özel güvenlik görevlisi sayısı 276.490 olup tahsis edilen personel sayısı 201.844'tür.

Geçen yılsonu itibariyle ülkemizde güvenlik şirketi sayısı 1.055 olup bunların 577'si yani % 54,7'si üç büyük ilimiz olan İstanbul, Ankara ve İzmir'de faaliyet göstermektedir.

İzmir'de 56 güvenlik firması bulunmakta ve toplam içinde % 5,3 oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır.

Özel güvenlik eğitim kurum sayısı ise 619 olup bunun 31'i yani % 5'i İzmir'dedir.

Bu alanda Türkiye çapındaki 200 bin kişilik istihdam, ortalama 4 kişiden 800 bin kişinin geçimini sağlamaktadır.

İzmir bu alanda ortalama 10.000-11.000 personele istihdam sağlamakta, aileleriyle birlikte yaklaşık 50.000 vatandaşın geçimine katkı yapmaktadır.

Ancak İzmir'de özel güvenlik hizmetleri performansının başta İstanbul olmak üzere, Ankara'nın da gerisinde kaldığı görülmektedir.

Bunda nüfus ve şirket olgusunun yanı sıra, kamu ve özel kurumlardaki yoğunluğun Ankara ve İzmir'de olmasının da rolü büyüktür.

Bununla birlikte sosyoekonomik gelişmeye bağlı olarak diğer şehirlerimizde de özel güvenlik hizmetlerine talep sürekli artış göstermektedir.

Sektörün çözüm bekleyen bir kısmı ivedi bir kısmı orta vadeli irili ufaklı sorunları bulunmaktadır.

- Ekonomik açıdan zor durumda olan firmalar adına vergi ve SSK borçlarının taksitlendirilmesine veya ertelenmesi,
- Kamu İhale Kurumu Kanunu esasları doğrultusunda yapılan hizmet alım ihalelerinde % 5'lik teşvik tutarı kamu ile iş yapan firmaların hak edişlerinden kesilmemesi,
- Sağlık Bakanlığı'nca yayınlanan Genelgeler ile Kamu İhale Kanunu arasındaki çelişkiler nedeniyle yaşanan sorunların çözülmesi,
- Kamu ihalesi açan kurumlarla hizmet kalitesinin artırılmasında yaşanan sorunlar;

- Özel güvenlik personeli için yaptırılan mali mesuliyet sigortasının işverene maliyetinin düşürülmesi,
- Kalifiye işlerde vasıf farkı uygulamasının Sağlık Bakanlığına bağlı kurumlarda da uygulanması,

bu sorunlardan belli başlılarını oluşturmaktadır.

Sektör açısından bundan sonraki süreçte büyümenin hızlanmasını bekliyoruz.

Hizmet sunan ve alanlar cephesindeki bilincin artışına bağlı olarak hem içinde bulunduğumuz yılı hem de önümüzdeki yılları olumlu bir perspektiften değerlendiriyor, sektörün global standartlarının yerleşmesi açısından gelişmeleri olumlu buluyoruz.

Çünkü sektördeki çalışmaların odağında bilgi liderliği, uzmanlaşma, müşteri odaklılık ve teknoloji var.

Sektöre ilişkin yasal düzenlemelerin yakın bir geçmişte yürürlüğe girmiş olması, sektör standartlarını oluşturacak yatırımların hem hizmet verenler hem de hizmet alanlar cephesindeki tarihinin henüz çok genç oluşu da dikkate alınırsa, sektörde bugün ulaşılan nokta gelecek adına oldukça umut verici görünmektedir.